

GAZETA LWOWSKA.

We Wtorek dnia 13. Lipca 1813.

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — C. K. Rząd krajowy Galicyjski ogłosił następujący Patent N. Pana, który w przystaném nam urzędowém tłómaczeniu umieszczamy:

My Franciszek Piérwszy, z Bożéy łaski Cesarz Austriacki, Król Węgierski, Czeski, Galicyi i Łodomeryi &c.; Arcyksiążę Austrii &c. &c.

Doświadczenie, iż dotychczasowa obszerza manipulacya w dochodach loteryynych, bardzo często przyczyną była, że grająca Publiczność nie zawsze porządnemi Losami oryginalnemi zaspokoioną bydź mogła, tudzież uwaga na tę okoliczność, że właśnie wszystkie strony grające, Losow oryginalnych, które na ich stawki od Urzędów Intrat loteryynych wygotowane bywają, odbierać nie zwykły, i jedynie tylko kwitami interymalnemi, onym od Kollektantów loteryynych wydanemi, nie zupełnie zabezpieczającemi, kontentowały się; spowodowały Nas nietylko do wydania prościejszego, dla grającej Publiczności dogodniejszego, prawa i pretensye oneyże w téj mierze doskonałej zabezpieczającego rozporządzenia w przedmiocie loteryynym, uchylając Losy loteryyne dotychczas zwykłe, a na miejsce tych wprowadzając kariki czyli kwity stawkowe urzędownie kontrolowane; ale nadto do ustanowienia prawideł, które dla uchylemia wszelkich uszczerbków Naszego dochodu loteryynego za potrzebne uznane są. W tym tedy celu uznaliśmy niniejszém wszystkie dawniejsze rozporządzenia loteryyne za zniesione, i

rozporządzamy: iż na przyszłość tak od Naszych Urzędów loteryynych, iako też od stron podług następujących zasad i warunków zachować się należy: §. 1. Stawki na Loteryę numerową stawiać się podług przepisu dotychczas trwającéy, i mogą na cztery różne sposoby bydz stawiane, iako to: na niewymienione Extrakta, na wymienione Extrakta, na Amba i na Terna. §. 2. Za każdą na niewymienione Extrakto czyli wyciąg wniesioną stawkę pieniężną, będzie w przypadku wygrania czternaście razy, na wymienione Extrakto sześćdziesiąt i siedm razy, na Amba Dwieście czterdzieści razy, a na Terno cztery Tysięcy Ośmset razy wypłacono. §. 3. Każdy ma wolność nieobwarowaną wybrania sobie tak numerów, iako też sposobu gry podług upodobania, odesłania gry wraz z gotową kwotą pieniężną (która jednak nigdy mniéy iak trzy krzycairy od pojedynczéy stawki wynosić nie może) za opłaconiem pocztu do tyczącego się Urzędu dochodu loteryynego, podania kontraktu zakładnego, i postarania się o urzędową onegoż akceptacyą, bez którój kontrakt do skutku przyjsdz nie może. §. 4. Kto od expensy pocztowéy uchylic się, i swoią grę ustanowionemu Kollektantowi loteryynemu powierzyć chce, ma takowemu obrane numera, tak iako też sposób gry, i ilość stawki pieniężnéy iasnie i wyrozumiale podyktować, a przytém także na to uważać, aby wszystko akuratnie do List oryginalnych wciągnioném było, i w tym to względzie, karać sobie po nastąpieném zarejestrowaniu całą grę powtórzyć; i albowiem po ciągnieniach zawsze tylko podług treści List oryginalnych rozpoznawano będącie, i żadne udanie ze strony stawiających, iakoby na insze numera grano, albo inszą stawkę położono,

wcale uważane być nie może. §. 5. Żadnej stawki na kredyt przyjąć nie można. Na zapłaconą w gotówkę kwotę pieniężną ma Kolektant Kwit stawkowy, podług załączonego tu wzoru,

CESARSKI	C. K. Loter. stawkowy, koll. Nro.	
	Do ciągnięcia na dniu	1813
	A	1238
	Marg. na trzy Miesiące ważny	
(C. K. Orzeł.)	N. N.	Loteryi Kolektant.

w którym Numer Kolektury, dzień i miejsce ciągnięcia, pierwszy i ostatni rząd, między którymi postawiona gra w Liście oryginalny zapisana została, zanotowane być muszą, z podpisem Kolektora graczowi wydać. §. 6. Te kwity stawkowe będą Kolektantom loteryjnym w związku z kontrolloremi rewersami, z którymi one razem zupełność czynią, ze strony Urzędu na rachunek wprzód wydane; one zatem zostają pod urzędową kontrolłą, są w tym względzie Literą kontrollową, dalej Numerem kontrollowym i Firmą Naszej Dyrekcji Dochodów Loteryjnych, która między Kwitem stawkowym i Rewersem kontrollowym pokazuje się, oznaczone. Pierwsze odcinają się od ostatnich przy ich wydaniu stronom w pośród Firmy, a te znowu muszą od Kolektantów po ukończonej kolekcji wraz z oryginalnymi Listami, do tyjącego się Urzędu loteryjnego w tym sposobie być przesłane, aby takowe tamże przynajmniej 24 godzin przed ciągnięciem, dla potrzebnego urzędowania doszły. §. 7. Oprócz tu przepisanych jedynie legalnych kwitów stawkowych, nie mogą być inne kwity jako wcale nieważne, iakiego bądź kształtu takowe byłyby, ani od Kolektantów wydawane, ani też od stron przyjmowane. §. 8. Jeżeli dla iakiegokolwiek bądź przyczyny gra przez Kolektanta zebrana, do Urzędu przed ciągnięciem nie doszła, to zakład między Skarbem loteryjnym i graczami, zawarty być nie może. Na ten więc przypadek będzie każdemu Kolektantowi doniesienie z Urzędu pod urzędową Firmą, dla uwiadomienia o tym graczów przesłane, aby ci swoje stawki za powróceniem kwitów stawkowych

naudłużę w trzech miesiącach, rachując od dnia ciągnięcia (bo inaczej po upływie tego terminu stawki Naszemu Skarbowi przypadną) odebrali. Listy zaś gralne, za późno przysłane, będą w Urzędzie zatrzymane, aby Kolektantów względem akuratnego powrócenia stawek graczom, kontrollować można. §. 9. Przy akuratnym przyśściu gry, zostaje Naszemu Dochodowi loteryjnymu, podobnie iak i stronom stosownie do §. 3. względem wyboru oney na każdy przypadek nieobwarowane prawo zachowane, proponowane stawki całkiem, albo w części przyjąć, lub też takowe nie przyjąwszy, natychmiast odrzucić. §. 10. Na zmniejszone może, albo całkiem zamknięte stawki, będzie Kolektantom każdego razu ze strony Urzędu, Nota, urzędową Firmą opatrzona, wraz z obawieniem Marginałów, pod którymi tyjące się stawki w Tabelach zapisane były, i kwoty od Skarbu loteryjnego nie przyjętey, doręczona. Te Noty, które Kolektanci w oryginale w Kolekturze dla inspekcji każdego na pogotowie trzymać mają, powinny także na dworze przed Kolekturą w kopii być przybite, aby każdy gracz z nich wiadomość zasiągnąć mógł, czyli, i iakie stawki może zmniejszone albo zamknięte są. §. 11. Zmniejszone, albo zamknięte stawki mogą Kolektanci tylko za odebraniem kwitów stawkowych, i zawsze dopiero po nastąpieniu ciągnięciu powrócić; bo kwity stawkowe, które często na więcej stawek służą, także w przypadkach wygranej do odebrania wygranych ilości potrzebne są, które podług §. 13 podobnie tylko za powróceniem tych kwitów wypłacone będą. Owe zaś zmniejszone i zamknięte stawki pieniężne, które strony grające naudłużę w trzech miesiącach, rachując od dnia ciągnięcia nie odbiorą, po upływie tego czasu bezwzględnie przepadną.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

JO. Xiążę Reuss Plauen Henryk XV. C. K. Jenerał Artyleryi, Kawaler orderu wojskowego Maryi Teressy i W. Krzyża orderu S. Huberta, Jenerał dowodzący w Królestwach Galicyi i Lodomeryi, wyjechał d. 7. Lipca ze Lwowa do C. K. korpusu woyska, zostającego pod rozkazami jego. Szanowny ten Wodz odebrał przed swoim wyjazdem najsławniejsze dowody uszanowania i wysokiego szacunku, na które sobie w całej Galicyi zasłużyć umiał.

Przeszłego tygodnia ruszyły ze Lwowa

na miejsce dalszego przeznaczenia swojego dwa odwodowe bataliony C. K. pułków Simbschen i Beaulieu.

Z Wiednia d. 1. Lipca. — Mianowawszy N. Pan Hrabiego Ugarte, przy zostawieniu mu urzędu W. Kanclerza, Ministrem Stanu i Konferencyi, i powierzywwszy mu oraz tymczasowe Prezydium Departamentu finansów, mianował także Morawsko-Szląskiego Gubernatora, Hrabiego Lażańskiego, Kanclerzem połączony Kancellaryi nadwornéy. W skutku tego najtąskawszego mianowania, przedstawił Hrabia Ugarte, Minister Stanu, Konferencyi i W. Kanclerz, uroczystie nowego nadwornego Kanclerza d. 23. Czerwca jako Naczelnika Kancellaryi nadwornéy, i oddał mu kierowanie interesów oneyże. Wakujący przez to urząd Morawsko-Szląskiego Gubernatora, dał N. Pan Hrabieciu Larisch, byłemu Zastępcy Prezesa wykupiający i umarzający Deputacyi. — Nakoniec mianował N. Pan Hrabiego Choryńskiego, dotychczasowego Wice-Prezesa C. K. Kamery nadwornéy finansów i handlu, Wice Kanclerzem połączony Kancellaryi nadwornéy, w miejsce zmarłego Hrabiego Woyny.

Z Pressburga d. 28. Czerwca — Dnia 28. b. m. ruszył z tam na miejsce dalszego przeznaczenia swojego piękny C. K. pułk kirysierów Xięcia Lotaryńskiego.

Wiadomości zagraniczne.

Francya i Dania.

Monitor Paryzki zawiera pod d. 20. Czerwca następujące urzędowe wyluszczenie stosunków między Francją i Danią:

Baron Kaas, Król. Duński Minister związków wewnętrznych, wysłany z listami od Króla swojego, przedstawionym został Cesarzowi. — Po wypadkach w Kopenhadze stanął między Francją i Danią traktat przymierza, w skutku którego zapewnił Cesarz nienaruszoną całość Danii. W ciągu r. 1810 dał Dwór Szwedzki w Paryżu do poznania, iż życzyłby sobie przyłączyć Norwegię do Szwecyi, i żądał w téj mierze pomocy od Francyi. Odpowiedziano, iż, chociaż Francya radaby uczynić coś przyjemnego dla Szwecyi, jednakoż gdy przy zawarciu z Danią przymierza całość Państw téy zapewnioną została, przeto N. Pan na roztrwanie Państw swojego Sprzymierzeńca nigdy zzwolić nie może. — Od téj chwili oddaliła się Szwecya od Francyi, i przystą-

piła do układów znieprzyaciółmi oneyże. Tymczasem zbliżała się coraz woyna między Francją i Rosyją. Dwór Szwedzki oświadczył się, iż chce mieć wspólną sprawę z Francją, lecz ponowił znowu propozycyę względem Norwegii. Napróżno starała się Szwecya dowieść, iż z portów Norwegii łatwo do Skocyi wylądować można; napróżno popiérano wszystkie te rekomyne, któreby dawnie przymierze ze Szwecją i Francją względem zachowania się przeciw Anglii dawać mogło. Odpowiedź Gabinetu Tuileryjskiego była też sama; przez traktat bowiem z Danią ręce związane mu były. — Odtąd już Szwecya żadnego nie znała umiarkowania, zawarła przymierze z Angliją i Rosyją, a pierwszym warunkiem onegoż było wspólne zobowiązanie się do przynuszenia Danii, aby Norwegię Szwecyi odstąpiła. — Bitwy pod Smoleńskiem i nad Moskwą zatamowały czynność Szwecyi; otrzymała ona trochę pieniężnych zaszków, poczyniła niektóre przygotowania, lecz nie rozpoczynała kroków nieprzyjacielskich. Wtém zaszył wypadki zimy roku 1813go, a woysko Francuzkie ustąpiło z Hamburga. Położenie Danii stało się niebezpiecznem. W woynie z Angliją, przez Szwecją i Rosyję zagrożona, nie upatrywała we Francyi téy możności, aby od niéy pomoc mieć mogła. Król Duński udał się z tą poczciwością, jaką celuje, do Cesarza, dla wydobycia się z tego położenia. Nie chcąc Cesarz, aby polityka jego stawała się uciążliwą dla Sprzymierzeńców Jego, odpowiedział, że wolno jest Danii weyść z Angliją w układy dla uratowania całości Kraiów swoich, i że jego poważanie i przyjaźń ku Królowi Duńskiemu nie ostygną nigdy krom nowych związków, które przez zbieg okoliczności zniewalają Danię do zawarcia onychże. Król podziękował naczelnicy Cesarzowi za takowe oświadczenie. Dania dostawiła była dla czterech załog okrętowych bardzo zdalnych maytków, któremi cztery nasze okręty flotty naszéy na Skaldzie osadzone zostały. Gdy Król Duński dał poznać życzenie swoje względem zwrócenia tych ludzi, odesłał mu ich Cesarz z największą punktualnością, okazawszy Officerom i maytkom za czynione usługi swoje ukontentowanie. — Tymczasem szły wypadki dalej swoim trybem. Sprzymierzeni sądzili, że marzenia Burkiego już się spełniły. Francuzkie Państwo, już w ich wyobraźni z kuliszki wymazanem było, a myśl ta do najwyższego stopnia opanować ich musiała.

ponieważ ofiarowali Danii w nagrodę za Norwegię Departamenta nasze w zgłędy dywizyi woyskowej, a nawet samą Hollandyę, a to dla utworzenia na Północy potęgi morskiej, zgodny z systematem Rossyi. Król Duński daleki od tego, aby się dał uwieśdź tym zwodniczym ponętóm, odpowiedział: „Chciecie mi więc dadź osady w Europie, a to ze szkodą Francyi.“ — Gdy niepodobieństwem było przyprowadzić Króla Duńskiego do tak nierozsądny myśli, wysłano Xięcia Dołgorukiiego do Kopenhagi dla wezwania Danii do wspólnej ze Sprzymierzonymi sprawy, którzy przez niego zaręczali całość Danii, a nawet i Norwegii. Natłok okoliczności, zagrażające Danii niebezpieczeństwa, oddalenie się woyska Francuzkiego, i dobro własne, zachwiały Duńską politykę. Dla zapewnienia całości Państw swoich przyrzekł Król zastąpić Hamburg, i wziąć to miasto przez cały czas wojny w opiekę przeciw woysku Francuzkiemu. Widział ón te wszystkie nieprzyjemności, jakie taki warunek mógł mieć dla Cesarza; ułożył ón go ze wszelkiem, jaki tylko być może, umiarkowaniem, i podpisał go iedynie na naynagleywsze próśby wszystkich otaczających go, którzy mu wystawiali konieczność ocalenia Państw iego; dalekim był iednakże Król od brania tego za siła, które mu gotowano. Chciano go wpłatać w wojnę z Francją, a pozbawiwszy go wtaki sposób i w takich okolicznościach ostatniej podpory, nie chciano mu dotrzymać słowa, i starano się przymusić go do podpisania wszystkich tych haniebnych warunków, jakieby mu tylko były podane zostały. Pan Bernstorff wyjechał był do Londynu; sądził ón, że tam szczerze przyjętym będzie, i że tylko przyydzie mu traktat z Xięciem Dołgorukim ułożony, ponowić; lecz iakże wielkie było iego zdziwienie, gdy się Xiążę Rejent wzbraniał przyjąć list Królewski, a Lord Castlereagh kazał mu oznaymić, iż żaden traktat między Danią i Anglią miejsca mieć nie może, jeżeli wprzód Norwegia Szwecyi odstąpiona nie będzie. W kilka dni potem odebrał Hrabia Bernstorff rozkaz powrócenia do Danii. — Wtężyż samęy chwili postępowano podobnymże sposobem z Duńskim Posłem Hrabia Moltke u Cesarza Alexandra. Co Xiążę Dołgoruki działał, nie było przyjęte, albowiem przekroczył swoje pełnomocnictwo; pod też same chwilę ogłosili się Duńczykowie przeciw woysku Francuzkiemu, i zaszły niektóre kroki nieprzyja-

cielskie. Nadaremnie szukalibyśmy wrocniakach Narodów podobnego przykładu tak niemoralnej polityki. Wtęy chwili, w której się Dania tym sposobem w wojnę z Francją wpłatała byź uyrzała, nie uznano razem w Londynie i w Rossyi traktatu, według którego działać sądziła, a korzystając z niepewności, wiaką toż Mocarstwo wprowadzono, podano mu za *Ultimatum* traktat, w którym odstąpienie Norwegii uznaniem byź miało. Wtak przykrych okolicznościach okazał Król Duński naywiększe zaufanie w Cesarzu; oświadczył, że traktat zawarty za niebyły uważa, odwołał woysko swoje z Hamburga, wydał rozkaz, ażeby woysko iego razem z Francuzkiem ciągnęło; słowem, oświadczył, iż się ciągle za Sprzymierzeńca Francyi uważa i na wspaniałość Cesarza spuszczą. — Prezydent Kaas wysłany został z listem od Króla do Francuzkiej głównej kwatery.

Tęż samego czasu wysłał Król do Norwegii Królewica Następcę Duńskiego, młodego i wielkich nadziei, od Norwegczyków ulubionego Xiążęcia. Przebrany za maytka wsiadł na statek rybacki i przybył d. 22. Maia do Norwegii. — Dnia 30. Maia weszły woyska Francuzkie do Hamburga, a jedna Duńska z naszym woyskiem ciągnąc dywizya, zajęła Lubekę. Podczas, gdy się Baron Kaas znajdował w Altonie, starano się przywieśdź do skutku drugą, równą pierwszēy zdradę. Postowie Sprzymierzonych przyszli do iego pomieszkania z uwiadomieniem, iż się iuż rzeczone Norwegii, i że pod tym warnakiem, jeżeli Dania wspólnie z Sprzymierzonymi działać będzie, żadney iuż o tēm nie będzie wzmianki; zaklinali go aby odwłókt swój wyjazd. Pan Kaas odpowiedział im prosto: „Mam moie rozkazy, muszę ie wykonać.“ Powiedziano mu, że woyska Francuzkie pobite zostały, lecz to nie zachwiało go bynajmniēy, i puścił się dalēy w drogę. Tymczasem pokazala się d. 31. Maia flotta Angielska w zatoce pod Kopenhagą; ieden z wojennych okrętów zarzucił kotwicę przed miastem, a Pan Thornton wysiadł. Kazał ón powieśdzieć, iż Sprzymierzeni rozpoczną kroki nieprzyacielskie, jeżeli Dania w 48mju godzinach nie podpisze traktatu, którego główne warunki byty: odstąpienie Norwegii na rzecz Szwecyi, bezwłoczne oddanie w zakład Prowincyi Drontheim i stawienie 25000 woyska, które powinno ruszyć ze Sprzymierzonymi przeciw Francyi dla zdobycia Kraiów, mając

ychi przypaść Danii w wynagrodzeniu. W tymże samym czasie oświadczono; iż uczynione Panu Kaas podczas jego podróży przez Altonę propozycję, które tylko za wojskowe projekta uważane być mają, nie uznają się. — Król odrzucił z gniewem to hańbiące wezwanie. Tymczasem przybył Królewicz Duński do Norwegii, gdzie następującą wydał odezwę. (*Umieszciliśmy ją w Nrze 54tym Gazety naszey na stronnicy 453*). Zaufanie, które Król Duński w Cesarzu położył, jest zupełnie usprawiedliwionem, a związki między obydwoma Narodami na nowo przywrócone i mocniéy ustalone zostały. Wojsko Francuzkie jest w Hamburgu, jedna Duńska dywizya idzie za jego poruszeniami dla wspierania onegoż. Anglicy odnoszą ze swoiéy polityki samo tylko zawstyżenie; życzenia wszystkich dobrze myślących towarzyszyły Duńskiemu Następcy tronu do Norwegii. Co położenie Norwegii krytyczném czyni, jest niedostatek żywności; lecz Norwegia została nie Duńską, bo całość Danii zaręczona jest od Francyi. — Bombardowanie Kopenhagi podówczas, kiedy się jeszcze Poseł Angielski przy Królu znajdował; spalenie stolicy i floty przed wypowiedzeniem wojny, przed poprzędzającymi krokami nieprzyjacielskimi, zdawały się być obrzydłem w nowszych dziejach zdarzeniem; lecz zdradziecka polityka uwodzaca Anglię do domagania się odstąpienia Prowincyi, która przez przeciąg tylu lat była szczęśliwą pod berłem Domu Holsztyńskiego, tudzież szereg przewrotnych podstępów, do których się zniża dla dopięcia tego obrzydłego zamiaru, będą bardziéy jeszcze za niemoralne i oburzające poczytanemi, niż samo spalenie Kopenhagi. Można w nich widzieć politykę, której ofiarą stały się Domy Timorski i Sycylijski, a która ię Państw ich wyzuła. Anglicy nawykli już w Indyach nie słuchać głosu sprawiedliwości. Tęże samey polityki używają oni teraz i w Europie. Zdaie się, iż przy wszystkich układach, które mieli Sprzymierzeńcy z Anglią, najnieprzyjaźniejszy nawet Francyi Mocarstwa, przez przesadzone domaganie się Rządu Angielskiego obarzonemi zostały. Anglicy oświadczyli, że sama nawet posada pokoju Lunewilskiego nie może być od nich przyjętą dla tego, że jest nader dobrą dla Francyi. Szaleńcy! Mylą się w szerokości (jeograficzney) i mają Francuzów za Hindus.

Z w i ą z e k R e n s k i.

Saxonia. — Wiadomości z Drezna

pod d. 21. Czerwca są następujące: „Cesarz ogląda codziennie woyska swoje; dnia 20go obieżdzał okolicę, poczawszy od Dreza a aż do Pirny, dla oglądania nakazanych robót. Pod Nowém Miastem (Neustadt) pracuje codziennie około 4000 robotników, których płacą Władze Francuzkie. W całej okolicy obozują woyska Francuzkie. Sprawiono znaczną ulgę mieszkańcom w dostarczaniu żywności dla woyska. Dnia 20. Czerwca stanął Xięże Józef Poniatowski w Dreźnie. — Wszyscy ranieni, których rany lub choroby dozwalały ich przewozu, daléy w tył odesłani zostali. Iednakże znajduie się jeszcze w lazaretach i innych domach, obranych na umieszczenie ranionych Officerów, 12000 ludzi, lekko rachując. Dla utrzymania tylu ludzi i koni, dowożą wszelkimi sposobami żywność. Nietylko z odległych okolic Niemiec, ale nawet z Francyi przychodzą zapasy. Właśnie teraz przywieziono tu 13000 cetnarów mąki na podwodach Weimarskich. Żegluga na Elbie jest znowu wolną. Cesarz ogląda prawie codziennie poiedyncze korpusy gwardyi, lub woyska liniowego. Każdego rana o godzinie rotéy zgromadziają się WW. Urzędnicy Dworu Cesarskiego, Marszałkowie, Jenerałowie, Naywyższe Saskie Władze nadworne i Ministrowie, stowem wszystko, co tylko ma wstęp u Dworu, w przedpokoiach N. Cesarza, dla okazywania mu swego uszanowania. Król Saski iędzi prawie codziennie z częścią Familii swoiéy na spacer, a nayeżęściéy do Pilnitz, gdzie iednak nie zajął letniego pomieszkania swiego. Okolica otaczająca Pilnitz u wolnioną jest wreszcie w obwodzie kilku godzin drogi od wszelkiego kwatérunku. Spodziéwają się przybycia Króla Westfalskiego, który w letnim pałacu Xięcia Maxymiliana, niedaleko mieszkania Cesarza, ma stanąć.

W Cesarskiéy głównéy kwatérze w Dzeźnie wyszedł rozkaz dzienny, zawierający następujące urządzenia względem żywienia Francuzkich i sprzymierzonych żołnierzy, tudzież stołowania Officerów wszelkiego stopnia, którzy stoją w Saxonii u mieszkańców kwatérą: 1.) PP. Jenerałowie i Pułkownicy powinni ze swoiéy pensyi starać się dla siebie o stół; nie mają oni prawa żadać dla siebie od mieszkańców iedzenia, wyjąwszy tylko pomieszkanie, ogień i światło. 2.) Officerowie aż do stopnia Szefa batalionu, którzy są od mieszkańców żywieni, mają się kontentować stołem swych gospodarzy, i nie mogą w żadnym razie więcéy żadać, iak: na Sniada-

nie rosół, albo chleb z masłem; na Obiad rosół, sztukę mięsa ziarzyną, pieczenie albo potrawkę, pół butelki wina, lub butelkę piwa; na Wieczerzę pieczenie, pełny talerz ziarzyny, i pół butelki wina lub butelkę piwa. 3) Podofficerowie i żołnierze nie pobierający żadney żywności z magazynów, będą przez gospodarzy żywieni; nie mogą jednak nie wliczyć żądać od swoich gospodarzów, iak na cały dzień pół funta chleba (wagi Francuzkiéy), na Śniadanie pół porcyi ziarzyny; na Obiad rosół, pół funta mięsa (wagi Francuzkiéy) ziarzyną i butelką piwa, na Wieczerzę pełny talerz ziarzyny. Jeżeli Officerowie i żołnierze dostają żywność z magazynów, nie powinni być przez gospodarzy żywieni. Zakazano jest oraz żywić kosztem mieszkańców służących wojskowych Marszałkowie i dowodzący naczelnie Jenerałowie, Jenerałny Dyrektor wojskowy Administracyi, mają, ile się każdego tycze, czuwać nad należytym dopełnieniem tego przepisu. — W Cesarzskiéy główney kwatérze w Dreźnie d. 14. Czerwca 1813.

Xiążę Wice-Hetman, Major
jeneralny:

(Podpis)

A l e x a n d e r.

Wiadomości z Bautzen pod d. 11go Czerwca są takie: „Mielismy dotychczas w Wyższéy Luzacyi dnie bardzo niespokojne. Pruskie lekkie woyska i Kozacy napadali w tyle woyska Francuzkiego na wszystkie gościńce, zdobywali nie jedno, chwyтали pojedynczo ciągnących wojskowych, i strudniali wszystkie dowozy. Stan Prowincyi naszéy jest więc z tego powodu bardzo smutny; przeszło 30 wsi ucierpiało mniéy więcéy przez pożar, a wiele wsi całkiem zburzonemi zostało. Na wielu miejscach koczują wieśniacy, którzy straciwszy wszystko, mieszkają teraz w krzakach, gdzie kobiety odbywają porogi, i gdzie Xiąża umierającym dają komunię. Ponieważ nie ma już żadnych koni ani wołów, przeto musieli tysiące włóścian wezwanemi bydź gwałtem do wożenia chorych na taczkach do Drezn. Dwóch wieśniaków ciągnęło jedną taką taczkę. Podwozdy i konie, które w odległych częściach Prowincyi napędzić ieszcze było można, użyte zostały w odleglejszych okolicach do zwożenia żywności.“

Inne doniesienia z Saxonii są takie: „Król nasz chce iak nayprędzéy zapomódz Poddanych swoich, których terazniwsze zda-

zenia wojenne do nędzy przywiodły. Tym końcem wydała księżowa Komisyya ieszcze d. 26. Maia do wszystkich Cyrkułów rozkaz, wskutku którego poniesione przez mieszkańców z powodu wojny szkody, przez niższe Władze wyliczanemi, zatwierdzone i do Władz wyższych z uwagami naydaléy wekatery tygodnie przesłanemi bydź muszą. Szkody owe mają bydź pod następującymi tytułami wnoszone: a) szkody z pożaru; b.) straty zrabunku; c.) wymuszone zabory; d.) zabrane bydło, statki i narzędzia; e.) pozabierane zapasy; f.) uszkodzone pola i niwy; g.) nadzwyczajne daniny dla Kraiu. Nie mogą jednakże bydź do tego liczone rzeczy należące do zbytku i takie, bez których się obejść można. Wynadgrozienia szkody nie mają się spodziéwać ci, którzy z własnych sił zwolna pomódz sobie mogą, lecz szczególnie ci tylko, którzy samym sobie pomódz nie są w stanie.“

Według doniesień z Lipska pod d. 22. Czerwca, wydała miejska Rada tamtejsza dwie obwieszczenia; pierwsze donosi, że miasto Lipsk ogłoszoné jest za będące w stanie oblężenia, i że z tego powodu wszelka dziełność tamtejszych Władz krajowych ustaie; drugie nakazuje mieszkańcom doniesić we 24rech godzinach pod karą sekwestru o wszystkich towarach osadniczych, które są ich własnością, lub też im do schowania powierzone zostały.

W. Xięstwo Frankfórtskie. — Według wiadomości z Frankfórtu nad Menem pod d. 21. Czerwca, ruszyły z tamtąd na miejsce dalszego przeznaczenia swoje 2 pułki Francuzkiéy Cesarzkiéy gwardyi, które tamże nieiaki czas stały; na ich zaś miejsce przyszły 4 pułki piechoty, należące do 6ciu dywizyi, składających korpus obserwacyyny Mogunccki, którego Dowodząca jest Marszałek Xiążę Castiglione (Auggereau). Naywiększa część woyska składająca ten korpus sprowadzona jest z Hiszpanii. Znajduie się 140 dział przy tym korpusie, który miał d. 1. Lipca zająć wyznaczone sobie stanowiska.

Według dalszych wiadomości z tegoż miasta, naciągnęły tam znou d. 21. Czerwca 3 pułki piechoty, należące do woyska obserwacyynego Moguncckiego. Pułki te nadeszły z Hiszpanii i mają naypiękniejszą postawę. Dnia 22. Czerwca oglądał Xiążę Castiglione te woyska.

Gazeta Frankfórtska pod d. 25go Czerwca donosi co następuje: „Trzy pułki

liniowe, składające część wojska zostającego pod rozkazami Xięcia Castiglione, ruszyły dziś ku Würzburgowi, a 4 inne pułki pójdą jutro za niemi. Wielka liczba Oficerów i Urzędników korpusu tegoż wojska przybyła do Frankfortu. Oprócz oddziałów należących do tegoż korpusu, przechodzą codziennie przez Frankfort dla wzmocnienia głównego wojska oddziały jazdy, piechoty i artyleryi.

Westfalia. — Hrabia Malchus, Król Westfalski Minister Skarbu i Hrabia Marienrode przybyli z Halli d. 15go Czerwca do Magdeburga, z kąd się jeszcze tegoż samego dnia za Królem do Brunświku udali. N. Król Westfalski wyjechał d. 18. Czerwca z Brunświku, iak głoszą, do Drezna. Przybywszy tegoż dnia w południe do Halbersztadu, został tamże z okrzykami powitauym. Dnia następującego dał wszystkim Władzóm audyencyę, i wyświadczył miastu, tudzież gdzie niektórym Urzędnikom i Obywatelóm znakomite dary i łaski, za dowiedzioną wierność w dniach niebezpieczeństwa."

Dla przyprowadzenia do skutku robót publicznych w Królestwie Westfalskiem, utworzonym będzie korpus pod nazwiskiem robotników publicznych. Korpus ten ma się składać: 1.) z niekarnych i niepoprawnych żołnierzy; 2.) z popisowych, którzy dla uniknienia służby wojskowej pokalęczyli się, i karę za to odbyli; 3.) ze zbiegów, którzy korzystali z dozwołoney amnestyi, lub pozyskali przebaczenie Królewskie, a których Król do ich korpusów nazad przyjąć nie każe; 4.) z Wojskowych skazanych do robót publicznych. Korpus ten podzielonym być ma na bataliony i kompanie.

Bawarya. — Załoga stojąca w Moosachium, wyruszyła d. 20. Czerwca po południu do obozu, dla znajdowania się na wielkim przez Króla nakazanym popisie. Skoro Jenerał jazdy, Hrabia Wrede, uszykował wszystkie wojska na piękny równie między Moosach i Georgenschweinge, tak zaraz o godzinie 4tej zwiastował huk dział, rozlegający się na całej linii, przybycie Królestwa Ichmość na prawém skrzydle, którzy siedzieli otoczeni licznym orszakiem Jeneratów i Sztabem Dworskim, i oglądali wszystkie szeregi wojska. Między licznymi pojazdami iadącemi za świtą Królewską, znajdowały się powozy pierwszych Urzędników Państwa, zagranicznych Ministrów i nacyelniejszy Szlachty. Po wszy-

stkich stronach, gdzie się Królestwo Ichmość pokazali, rozlegaty się radośne okrzyki, w które mieszał się dźwięk rozmaitych instrumentów muzycznych.

—XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX—
Rzut oka na niektóre nayważniejsze wypadki roku 1812.

(Z Pisma peryodycznego *Kronos* *)

Przedsiębiorąc w niniejszém piśmie zwrócić uwagę Czytelnika na szczególne chwile roku zeszłego, wiśniemy razem oznaymić: iż bynajmniéj nie jest zamiarem naszym śledzić tajemnych sprzęzyn polityki, lub kuś się śmiałą ręką na wół jeszcze ukrywającą uchylać zosłone; przestaniemy iedynie na spoieniu i uporządkowaniu doszłych cząstkowo do nas wiadomości publicznych, aby tym sposobem z rozruconych cząstek ułożył ten wielki obraz polityczny, który późniéj wystawić zamyślamy.

Rok 1812ty okazał się nam, iak żaden z tegoczesnych, pełnym wielkich i dalki wpływ mających zdarzeń; a iezeli pilne zwrócimy oko na publiczne wiadomości, które nas w pierwszych doszły miesiącach, uyrzemy w Kraiach nacyznniéj w tym przeciagu czasu działających, taki pozór wewnętrzney i zewnętrzney spokojności, iż ledwie wnosić można było, iakich natężeń i iakich ofiar użyć zamyślano dla osiągnięcia celu, o którym sądzono, że dopiętym być musi. Z tych tylko Kraiów, gdzie się iuż srozył pozar wojny, albo tok Administracyi, tak co do wewnętrznych, iako i zewętrznych stosunków wymagał publicznych rozpraw, obliając się nie ieden głos o nas, przygotowywał nas zawczasu do tego, co albo wyniknąć miało, lub koniecznie wynikać było powinno. Koleyno, tak, iak się nam te rozmaite Państwa wpiérwszych miesiącach roku okazywały, wéźmiemy takowe na uwagę.

Francya okazała się we wszystkich gałęziach Administracyi iako potężne Państwo, które wewnątrz mocno ustalone, żadych nowych praw nie potrzebuie, tylko

*) *Nowe to pismo zaczęło wychodzić w Pradze roku terażniejszego.*

będące utrzymać usiłując, stara się takowe tak do ogółu, i jako i szczegółu dobroczynnie zastosować. Rząd idący niezmiennie za raz powziętą zasadą utrzymania Kraiów swoich w niepodległości od wszelkiego zaeuropejskiego związku, starał się coraz więcej o rozkrzewienie płodów, miejscem najpotrzebniejszych towarów osadniczych zastąpić mogących. Domowy, Kraiom tym właściwy przemysł, okazał się w kwitnym stanie; już nawet wywóz surowego iedwabiu do Anglii, ożywiający najbardziej ten przemysł, w znaczney ilości dozwolonym został. Na brzegach śródziemnego morza zyskiwał handel codziennie, któremu czynność floty nieprzyjacielskich nie zawsze przeszkadzać mogła, a brzegi Atlantyku pilnie od Amerykanów odwiedzane były. W portach wojennych wielka panowała czynność, że wszystkich stron przychodziły doniesienia o nowo wybudowanych okrętach, a floty krajowe co raz groźniejszą przybierały postać. Ślady tylko nieurodzajnego roku dały się uczuć gdzie niegdzie tak dalece, iż Rząd musiał pomysłu o instytucjach dobroczynności, aby uhoższą klasę ludu od głodu ochromić; a później o środkach wydarcia znajdujących się zapasów ze szponów lichwarstwa, umiającego w każdej chwili z cudzey korzystać nędzy.

W wewnętrzney Administracyi nastąpiła podówczas znaczna odmiana. We Francyi mają wszystkie małe Gminy dla opędzenia miejscowych wydatków swoje własne dochody, pod nazwiskiem *Octrois*. Takowe składają się zszczególnych opłat od trunków i płynnych rzeczy, od żywności, od paszy, od palnych i budowniczych materyatów, które to dochody wcałym Kraiu do 90 milionów wynoszą. Tylko wielkich Miast Budgety muszą być Cesarzowi do zatwierdzenia na Radzie Stanu przedstawiane; Miast zaś pomniejszych, potrzebują tylko zatwierdzenia Prefekta departamentowego. Dotąd trudniły się Gminy same wybieraniem i urzędzeniem tych *Octrois*, ale zasze w roku przeszłym oszukaństwa, które dla braku dokładney kontroli i dla zwyczajnego szkodliwego wzajemnego pobłażania między Obywatelstwem, nagle się weisnęły, a szczególniey zasze w Rouen zdarzenie, gdzie Paborca municypalny Auger i Dyrektor *Octrois* Bronçon o 1,069,796 franków 95 centimów podey za emi zostali, spowodowały Rząd dekretem z 3go Lutego 1812 oddać zarządzanie municypalnego i dobroczynnego

Octrois Administracyi *Droits reunis**) które za to pobieranie 10 procentu dozwolono:

Wszystko, cokolwiek się tyczyło interesów zewnętrznych, okazywało się z nayprzyjaźniejszyey strony. W Hiszpanii odeniosły woyska Francuzkie, iak się później okaże, świetne zwycięstwa; marynarka Angielska utraciła przez morskie burze więcej, niżby w przegranej morskiy bitwie utracić była mogła; sam nawet stan Anglii zdawał się być wewnątrz skołatanym. W Zjednoczonych Stanach Ameryki Północney powstał potężny nieprzyjaciel przeciw temu iedynemu rywalowi Francyi, i już były wroży, iż niektóre ieszcze niezupełnie z Francyą połączone Mocarstwa stałego lądu, w ściślejsze ieszcze z nią weydały związek. Iedna tylko w tym czasie z dalekich stron o postradaniu Batawii odebrana wiadomość we Francyi, przyćmiła tak świetne widoki.

Batawii, te to najpiękniejsze miasto osadnicze, które tylko kiedy przez późniejszy Europezyków w obcych świata częściach założonem było, z którego łona w dawniejszych czasach tyle w Kraiu macierzyńskim gromadzących się bogactw płynęło, było razem stolicą Rządu wszystkich Holenderskich osad w Indyach i na wschodniem morzu. Odtąd, iak Hollendrzy w roku 1617 opacowali, i te koloniję przez swe z wielką polityką połączone związki z pojedynczymi Władzami tamecznych rodaków do tak kwitującego doprowadzili stopnia, zostawali bez

---

*) *Droits reunis* były, prawem z 5go Verlose 12. (25. Lutego 1804.) początkowo iako wynagrodzenie za zniesione w całym Kraiu niegdys uciążliwe podatki drogowe postanowione, tak, iż teraz w całej Francyi ku wielkiej wygodzie podróży i handlu wewnątrz, nie się nie płaci. Te zaś *droits reunis* obeymują podatki od wina i innych trunków, zarządzanie wytłaczney fabrykacyi tabaki i tytoniu, opłaty od publicznych powozów, od kart, sztychowanych papierów mazyecznych, które się płowane być muszą, od złotych i srebrnych robót, od wewnętrzney żeglugi, kanatów i soli; przynosiły one Kraiowi w roku 1810 już 107,800,000 franków, i dotychczas znacznie się powiększyły.

przerwy w spokojnym posiadaniu onéyże. Wiąn oni byli swoiebezpieczeństwo nietylko samym środkiem obrony, na co zawsze baczniymi byli, lecz więcéy ieszcze niezdrawemu klimatowi, które na brzegach w poblkości Batawii panuje tak dalece, że rzadko nieprzyjaciel na długi pobyt tamże mógł się przywiążć. W ostatnich nawet czasach Rzeczypospolitéy, gdzie słabość Rządu żadney posiadłości onéyże w obcych częściach świata więcéy bronić nie zdołała, Batawii ciągle ieszcze nienaruszoną zostawała. Raz tylko w r. 1799 zdawali się mieć Anglicy istotny zamiar opanowania onéyże; nadpłynęli oni z flotą, lecz w krótkim czasie wdarda się do nich tak śmiertelna zaraza, iż natchmiast to stanowisko opuścić musieli; tyle jednak utracili ludzi, iż gdy dla odpłynienia żagle rozpuszczać zamýsłili, resztę pozostałych maytków kolejno z jednego na drugi okręt przesadzać musieli, aby to uskutecznić mogli.

Ieszcze w pierwszych latach terażnieyszey wojny, postanowił Rząd Angielski wszystkie obce osady na Wschodniém morzu opanować, aby swóy Indyyski haandel, który przez rozstawione tamże nieprzyjacielskie eskadry i kapry prywatne wiele cierpieć musiał, tém mocniéy zabezpieczyć. Najpierwéy więc wzięli w posiadłość wyspę Rodigu (cz. *). Wkrótce potém musiał St. Paul na wyspie Bourbon kapitulować; wyprawa ta jednak dla niektórych niepomyślnych wypadków żadnych dalszych nie miała skutków. W Czerwcu 1810 odebrał Lord Minto, jenerałny Gubernator Angielskich osad Indyyskich, rozkaz na nowo rzeczoną uskutecznić wyprawę; wyspa Bourbon została zatém w Lipcu 1810 osadzoną, a w Grudniu tegoż samego roku musiała także i Isle de France kapitulować. Lord Minto zwrócił wtém uwagę swoią na Jawę. W Kwietniu roku 1811 miała ta wyprawa wysiódz pod żagle; ówczasowy Dowódzca Angielskiéy sily morskiéy na wodach Indyyskich, Admirał Drury, czynił trudności dla późney pory roku, aż Lord Minto plan do nowéy wyprawy,

na własném doświadczeniu wspartyj wygotował; lecz wkrótce umarł Admirał Drury, Kommodor Broughthon objął dowództwo floty, a siła lądowa dostała się pod rozkazy Jen. Sir Sam. Achmuty. Wyprawa ta wypłynęła z Madrasu w Kwiet. r. 1811, przybyła w Czerwcu pod Malacca, a 4go Sierpnia wylądowała przy wsi Chilingching, w odległości dwunastu mil Angielskich ku zachodowi od miasta Batawii. Gubernator Batawii, Jen. Jauseus, będąc już daleko wcześniéy o tém uwiadomionym, użył tymczasem wszelkich środków ku obronie osady od strasznego napadu Anglików; lecz te środki składały się po naywiększéy części tylko z tamecznych ziomek. Opuścił ón zatém miasto Batawiię spaliwszy wprzód wszystkie będące tam magazyny, sam zaś udał się ze swoią siłą zbroyną do zamku Kornelis. Tym sposobem obięli Anglicy w dniu 9tym miasto w swoią posiadłość bez żadnego odporu. Po kilku maytach potyczkach zbliżyli się oni do obwarowanych stanowisk swoich przeciwników między wielką rzeką Jakatra i kanałem Sloken, pomiędzy któremi zamek Kornelis znajdował się. Jen. Achmuty kazał kilka usypać baterji, i ciągle przez dni dwa ogień z dwunastu 18stofuntowych dział, 8miu moździerzy i granatników utrzymywać, przez co naygłównieysze reduty przeciwnika umilknąć musiały. Dnia 26go przypuszczono szturm, wskutku którego Jen. Jansens do odwrotu zmuszonym został.

Jen. Jansens cofnął się wkrótce potém ieszcze daléj na wschód ku Buytenz org. Anglicy zaś umyślili opanować zamek Cheribon, w którym to celu mały oddział uboczną wystali drogą; większy oddział z należącemi przewozowemi okrętami był w pogotowiu do zającia Sourabaya i zamku Louis, które, iak mniemano, miały iuz bydź opuszczonemi. Dnia 4go Września puszczono się na morze, a cypl Sedayo, w poblkości portu Sourabaya, za punkt zgromadzenia się naznaczono. Dnia 6go, gdy się Jenerał Achmuty na cyplu Indermago znajdował, odebrał rapport, że Cheribon od wystanego tamże oddziału właśnie zajęty został; poddał ón się po uczynioném wezwaniu, a z przeiętych listów dowiedziano się, iż Jen. Jauseus myśli swoią siłę koło Samarang zgromadzić, i do Solo się cofnąć. To pobudziło Jen. Achmuty udać się także do Samarang, i wszystkie pod jego sprawą będące woyska tamże posłać.

*) Odłudna wyspa w poblkości Isle de France, należąca do Francji, gdzie toż Meersearstwo niegdyś straż utrzymywało. Leży ona między 19° 40' 40" Szer. Połud., a 60° 51' 30" Dług. Wchod. od Paryża.

Dnia 9. stanął przed témże miejscem, a wkrótce przybyło do niego więcéy oddziałów zięgo woyska. Wysłał ón d. 10. kilku Office-rów do Jen. Jansens z propozycją kapitulacyi, która iednakże odrzuconą była. Jenerał Angielski dla braku dostatecznego woyska, nie śmiał się ieszcze poważyć do tego stanowiska szturm przypuścić, aliści dowiaduie się, że Jen. Jansens postanowił cofnąć się wgłąb, i dla tego na drodze ku Solo czyli Saerkala, siedlisku Cesarz Jawy, rozkazał stanowisko obwarować. Dnia 12go wezwano Samarang do poddania się, lecz powzięto wiadomość, że siła zbrojna iuż z niego ustąpiła, i że tylko od Obywateli był strzeżonym, którzy go bezwłocznie poddali. Jen. Jansens obrał sobie stanowisko na drodze ku Solo. Troskliwość Admirala, który przy zbliżający się niepomyślny porze roku na bezpieczne stanowisko dla floty był pamiętnym, spowodowała go do zdobycia zamku Loui s, przez co Jenerał Achmuty był pozbawiony posiłków; szczególny brakowało mu zupełnie iazdy; aby iednak nie zostawić przeciwnikowi czasu do większego wzmocnienia się i nowego ściągnięcia sprzymierzeńców na wyspie, postanowił uderzyć, co w rzeczy samey d. 16go nastąpiło. Siła Jen. Jansens składała się po nay-

większy części z tamecznych ziomeków, którzy długo odporu dawać nie mogli. Oficerowie Europejscy zastaniali tymczasem odwrót za pomocą małej konney artyleryi, która dobrze strzelała. Anglicy ścigali ją noc całą na kilka mil aż do wsi Onarang, w której tak, iak i w przyległym zamku, zdawał się przeciwnik mieć zamiar usadowienia się znowu, lecz i to miejsce po nowém natarciu musiał opuścić. Dla znużenia woyska, musieli Anglicy poprześcić ścigania. Wieczorem przybywszy Brygadycer Winkelmann do Angielskiej kwatery, proponował imieniem stojącego o 3 mile Jen. Jansens zawieszenie broni, w celu rozpoczęcia układów z samym Lordem Minto względem powszechny kapitulacyi. Jen. Achmuty zezwalał tylko na 24godzin. y roczym, dając przyczynę, iż takowa kapitulacya stosownie do iego pełnomocnictwa z nim samym zawartą bydź musi. Iakoż w samey rzeczy nastąpiło d. 13. Września. Angielski zaś Jenerał tym usilniéy przyspieszał takowe układy, ile że Admirał wyraźnie oświadczył, iż tylko do 4go Października na tych północnych brzegach bawić się może.

(Dalszy Ciąg nastąpi.)

Meteorologiczne postrzeżenia we Lwowie dnia 29. Czerwca 1813.

Dzie.	Czas postrzeżenia	Barometr.	Cieptomierz Reaumura.	Wilgocio mierz.	Kierunek Wiatrów.	Odmiany powietrza.
29	Wsch. Słońc.	28, 1, 11.	† 7, 8.	77, 61.	P. P. Z. staby	jasno.
	2. po połud.	28, 2, 9.	† 14.	58, 95.	P. staby	chmury.
	10. w nocy	28, 3, 1.	† 8, 7.	85, 80.	P. staby	pogoda.

Omyłka. W przeszłych dwóch Numerach téy Gazety pomyłono się w liczbie stron; w Nrze więc 54tym należy zamiast 556 poprawić 456, a w Nrze 55tym zamiast 561, 562, 563 i 564, poprawić 461, 462, 463 i 464.

Ponieważ Nra 53 i 54ty téy Gazety iuż rozebrane zostały, przeto ci, którzy się dopiero po piérwszym b. m. zaprenumerowali, Gazetę tylko od Nru 55go strzymać mogą, i to tylko tak dtugo, póki powiększony nakład wystarczy.